

**“Hududgazta’minot” акциядорлик жамиятидаги газ тўлдириш
станциялари ва шохобчалари ходимларининг билимларини
синовдан ўтказиш бўйича
ЎҚУВ ДАСТУРИ**

**1. Жамиятнинг ички тартиб қоидалари бўйича газ тўлдириш иншооти
ходимлари нимага риоя этишлари лозим.**

Жавоби: Ходим ўз меҳнат фаолиятида қуйидагиларга риоя қилиши шарт:

- лавозим йўриқномасида кўрсатилган мажбуриятларга;
- иш берувчи билан тузилган меҳнат шартномаси шартларига;
- ички тартиб ва одоб ахлоқ қоидалари;
- меҳнатни муҳофаза қилиш, хавфсизлик техникаси ва ишлаб чиқариш санитариясига доир қоидаларга;

**2. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг “Аҳоли ва
ижтимоий соҳа объектларига кундалик ҳаётда фойдаланиш учун
суюлтирилган углеводород газни етказиб бериш тартиби” тўғрисидаги
қарорнинг санасини ва рақамини айтиб беринг.**

Жавоби: 2018 йил 10 августдаги 646-сонли қарор.

**3. Суюлтирилган газни ишлаб чиқариш давлат стандартининг тартиб
рақамини айтиб беринг, ҳамда унинг кўрсаткичларини ҳам айтиб ўтинг.**

Жавоби: ГОСТ 20448-90 “Маиший эҳтиёжларда ёқилғи сифатида
фойдаланиш учун суюлтирилган углеводород газини”.

Кўрсаткичлари:

Метан, этан, этиллан, пропан, пропилен, бутан ва бутиленлар
компонентларининг массаси улуши;

суюқ қолдиқнинг ҳажм улуши;

тўйинган пар босими;

таркибида меркаптан ва олтингутурт массаси улуши;

таркибида эркин сув ва ишқор;

ёниш иссиқлиги;

механик қўшимча таркиби.

4. Суюлтирилган газ ишлаб чиқариш корхоналаридан темир йўл орқали етказиб берилганда вагон-цистерналарда қабул қилиш ва ҳужжатларни расмийлаштириш тартибини айтиб беринг.

Жавоби: Темир йўл орқали ишлаб чиқарувчи корхоналардан газ тўлдириш иншоотига вагон-цистернада суюлтирилган газ келганлиги тўғрисида станциядан хабарнома келган заҳоти етакчи муҳандис станцияга бориб юк ҳужжати, сифат паспорти тўлиқлиги, пломбаси бутлигини текшириш, иншоотга кириши юзасидан тегишли тартибда ҳужжатларни расмийлаштирилади;

вагон-цистернада ҳужжатлари тўлиқ бўлмаганда, уларни темир йўлдан қабул қилинмайди ва бу ҳақда зудлик билан раҳбариятига хабардор қилинади;

газ тўлдириш иншоотидаги мавжуд ўлчов воситалари ва жиҳозлари муддатида давлат кўриги ҳамда синовдан ўтган бўлиши лозим;

суюлтирилган газни тўкишдан олдин сиғимлардаги ортикча босимнинг мавжуд эмаслигини ва уларда энг камида 0,05 МПа бўлишини текшириш керак;

хавфсизлик клапанлари, ўчириш мосламалари ва ўлчов воситалари текширилганда носозлиги аниқланса сиғимлар, асбоб-ускуналар ҳамда қувурлардан фойдаланишга йўл қўйилмайди;

компрессорчи вагон-цистерналарни тўкиш ишларини бошлашдан аввал барча асбоб-ускуналар, жиҳозлар ва компрессор созлигини текширади ҳамда уларнинг созлигига ишонч ҳосил қилганидан сўнг иш бошлайди;

компрессорчи манометрлардаги ишчи босим, компрессор ишлаши, сиғимларда 85 фоиздан ортик суюлтирилган газ тўлдиришга йўл қўймаслиги керак;

вагон-цистерналарни тўкиш вақтида сиғимлардан суюлтирилган газни газ баллонларга тўлдириш цехида ишларни тўхтатиш лозим;

вагон-цистерналарни Иншоотга кирган-чиққан вақтлари тўғрисидаги маълумотлар китобда қайд этилади;

вагон-цистерна бўшаганидан сўнг темир йўл станциясини дарҳол хабардор қилиш ва ҳужжатларини расмийлаштириш керак;

вагон-цистерналарни, ўз муддатида бўшатиш, бекор туриб қолиши ва унинг натижасида темир йўл станцияси томонидан жарималар қўлланишига йўл қўймаслик чораларини кўриш лозим.

5. Суюлтирилган газни ишлаб чиқариш корхоналаридан автотранспорт воситалари билан олиб келинганда амалга ошириладиган ишлар ҳамда расмийлаштириладиган ҳужжатлар номини ва турини айтиб ўтинг.

Жавоби: ишлаб чиқарувчи корхоналардан автотранспорт воситаларида келган СУГни юк ҳужжати, сифат паспорти, тамға қўйилганлиги бўйича тузилган далолатнома тўлиқлиги, қўйилган пломба бутунлигини текшириш;

барча ҳужжатлар ва тамға бутунлигига ишонч ҳосил қилгандан сўнг автотарози орқали СУГ миқдорини ўлчанади;

агарда ҳужжатлар етарли бўлмаган, тамға узилган ва бошқа камчиликлар аниқланганда тегишли тартибда далолатнома расмийлаштирилади, ҳолат расмга ва видеога олинади ҳамда раҳбарият хабардор қилинади;

автотранспорт воситасидаги СУГ миқдорини давлат кўригидан ўтган автотарозида ўлчаш ва юк хати билан солиштириш. Агарда ҳужжатлар билан амалдаги ҳажм ўртасида фарқ аниқланмаса уни тўқиш учун рухсат этиш;

газ тўлдириш иншоотидаги мавжуд ўлчов воситалари ва жиҳозлари муддатида давлат кўриги ҳамда синовдан ўтган бўлиши лозим;

суюлтирилган газни тўқишдан олдин сиғимлардаги ортиқча босимнинг мавжуд эмаслигини ва уларда энг камида 0,05 МПа бўлишини текшириш керак;

хавфсизлик клапанлари, ўчириш мосламалари ва ўлчов воситалари текширилганда носозлиги аниқланса сиғимлар, асбоб-ускуналар ҳамда қувурлардан фойдаланишга йўл қўйилмайди;

компрессорчи автотранспорт воситаларини тўқиш ишларини бошлашдан аввал барча асбоб-ускуналар, жиҳозлар ва компрессор созлигини текширади ҳамда уларнинг созлигига ишонч ҳосил қилганидан сўнг иш бошлайди;

компрессорчи манометрлардаги ишчи босим, компрессор ишлаши, сиғимларда 85 фоиздан ортиқ суюлтирилган газ тўлдиришга йўл қўймаслиги керак;

автотранспорт воситаларини тўқиш вақтида сиғимлардан суюлтирилган газни газ баллонларга тўлдириш цехида ишларни тўхтатиш лозим;

автотранспорт воситаларини Иншоотга кирган-чиққан вақтлари тўғрисидаги маълумотлар китобда қайд этилади;

автотранспорт воситаларини ўз муддатида бўшатиш, бекор туриб қолишига йўл қўймаслик чораларини кўриш лозим.

6. Вагон-цистерна ва автотранспорт воситаларида олиб келинган суюлтирилган газни сиғимларга тўкишни талабларини айтиб беринг.

Жавоби: вагон-цистерна ва автотранспорт воситаларида келган суюлтирилган газни юк ҳужжати, сифат паспорти тўлиқлиги, пломбаси бутлиги текширилади;

ҳужжатлар тўлиқ бўлмаганда, уларни қабул қилинмайди ва бу ҳақда зудлик билан Филиал раҳбарияти хабардор қилинади;

Суюлтирилган газни тўкишдан аввал сиғимлардаги ортиқча босимнинг мавжуд эмаслиги ва уларда энг камида 0,05 МПа бўлиши текширилади;

хавфсизлик клапанлари, ўчириш мосламалари ва ўлчов воситалари текширилганда носозлиги аниқланса сиғимлар, асбоб-ускуналар ҳамда қувурлардан фойдаланишга йўл қўйилмайди.

компрессорни ишга туширишдан олдин кран очилади, картердаги мой сатҳи текширилади, компрессорнинг хавфсизлик вентили очилади,

манометрлардаги ишчи босим, компрессор ишлаши, сиғимларда 85 фоиздан ортиқ суюлтирилган газ тўлдиришга йўл қўймаслик чоралари кўрилади;

компрессор ишлашида тақиллаган шубҳали овоз чиқариб ишласа, дарҳол компрессор тўхтатилади;

тўкиш вақтида сиғимлардан суюлтирилган газни газ баллонларга тўлдириш цехида ишлар тўхтатилади.

7. Сиғимлардаги суюлтирилган газ миқдори ва зичлиги аниқланишини тўғрисида айтиб беринг.

Жавоби: сиғимларда сақланаётган суюлтирилган газни суюқ фазаси уривомер орқали баландлиги ўлчанади, суюқ фазадан қолган қисми буғ фаза ҳисобланиб манометр орқали босими ўлчанади. Сиғимларга тузилган калибровка жадваллари орқали уларнинг ҳажми аниқланади;

суюлтирилган газни термокармон орқали ҳарорати ўлчанади, мерник орқали ёки сиғимдан олинган намунани кимё лабораториясида зичлиги аниқланади. Агарда бундай имконият бўлмаса, ишлаб чиқарувчи корхоналардан берилган сифат паспортларидаги ёки технологик йўқотишлар қўлланмасида белгиланган зичликни қўллаб, суюлтирилган газ миқдори аниқланади.

8. Вагон-цистерна ва автотранспорт воситаларидан суюлтирилган газни тўкиб олиш ёки майший газ баллонларига газни тўлдириш тақиқланадиган ҳолатларини айтиб беринг.

Жавоби: Вагон-цистерналарни тўкиш вақтида сиғимлардан суюлтирилган газни газ баллонларга тўлдириш цехида ишларни тўхтатиш.

Компрессорчи томонидан суюлтирилган газни тўкиб олиш жараёнида газ сизиб чиқиш ҳолати кузатилганда, дарҳол газ тўкишни тўхтатиш ва сизиб чиқишлар бартараф этилгандан сўнг тўкишни давом эттириш.

компрессор ишлашида шубҳали овоз чиқариб ишласа, дарҳол компрессорни дарҳол тўхтатиш;

камчилик бартараф этилгандан сўнг компрессорни қайта ишга туширишга рухсат этиш.

9. Майший газ баллонларини қабул қилишда ва уларга суюлтирилган газ тўлдиришда амалга ошириладиган ишлар тартибини айтиб беринг.

Жавоби: автотранспорт воситаси Иншоотга киришдан аввал барча ҳужжатлар, газ баллонлардаги резина ҳалқа ва тегишли хавфсизлик талабларига жавоб бериши текширилади;

автотранспорт воситаларидаги тегишли ҳужжатлар, резина ҳалқа ва хавфсизлик талабларига жавоб берса Иншоотга киришга рухсат берилади;

бўш майший газ баллонларини давлат кўригидан ўтган тарозида ўлчанади ва паспорти билан солиштирилади. Агарда майший газ баллонларида оғир қолдиқлар мавжуд бўлса, уларни бўшатиб қайта ўлчанади;

майший газ баллонлари оғирлиги паспортдаги оғирлик билан тўғри келган ҳолда уни суюлтирилган газ билан тўлдирилади;

суюлтирилган газ билан тўлдирилган газ баллонлар автотранспорт воситасига юкланади;

газ тўлдирувчи иш жараёнида техника ва ёнғин хавфсизлиги ҳамда саноат хавфсизлиги талабларига қатъий риоя этиши лозим.

10. Суюлтирилган газ олиб келган, майший газ баллонлари билан келган автотранспорт воситаларини газ тўлдириш шохобчаси ҳудудига кирганда нима ишлар амалга оширилади.

Жавоби: суюлтирилган газ билан иншоотга автотранспорт воситасида келганда, уларнинг юк хати, сифат паспорти ва пломбаси бутунлиги текширилади;

барча ҳужжатлар тўғри бўлса автотарози орқали суюлтирилган газ миқдори ўлчанади ва сиғимларга бўшатиладиган сўнг яна ўлчанади. Агарда суюлтирилган газ миқдорида фарқ аниқланса дарҳол далолатнома билан;

иншоотга кираётган автотранспорт воситасининг келган вақти, давлат рақами китобда қайд этилади;

суюлтирилган газ олиш учун маиший газ баллонлари билан иншоотга автотранспорт воситаси келганда, улардаги маиший газ баллонларидаги резиналари мавжудлиги, учкунни ўчирувчи сеткаси борлиги, ёнғин хавфсизлиги жиҳозлари тўлиқлиги текширилиб, талабга жавоб берганидан сўнг китобда автотранспортнинг иншоотга кирган-чиққан вақтлари, давлат рақами китобда қайд этилади.

11. Газ тўлдириш иншоотига келган вагон-цистерна ва автотранспорт воситаларини кириш-чиқишнинг расмийлаштирилиш тартибини айтиб беринг.

Жавоби: иншоотга келган вагон-цистерна ва автотранспорт воситалари ўлчаниб сиғимларга қўйилганида юк хати билан фарқ бермаса вагон-цистерна ва автотранспорт воситаларини юк хати рақами, вагон-цистернанинг рўйхатга олинган ва автотранспорт воситасининг давлат рақами, иншоотга кирган ва чиққан вақтлари китобларда қайд этилади;

автотранспорт воситаларини иншоотга келган, маиший газ баллонлари билан тўлдириб чиқаётганда чиқаётган вақти ёки қайтарилгани тўғрисида китобда ва йўл варақасида қайд этилади;

автотранспорт воситаларига маиший газ баллонларида тўлдирилган суюлтирилган газ бўйича 2 нусхада юк хати тўлдирилади.

12. Мавжуд ўлчов воситалари турлари ва уларнинг давлат кўригидан ўтказиш муддатлари.

Жавоби: манометрлар, сатҳ ўлчагичлар, автотарози ва газ қўйиш тарозиларини бир йилда бир марта “Ўзстандарт” агентлиги томонидан қиёслов кўригидан ўтказилади.

13. Суюлтирилган газни қўйиш-тўкиш жараёнларида фойдаланиладиган сиғимлар, шлангларни синовдан ўтказиш муддатлари.

Жавоби: Суюлтирилган газни тўкиб олиш ва ва маиший газ баллонларига тўлдириш шланглари ҳар 3 ойда бир марта синовдан ўтказилади.

14. Маиший газ баллонларидан оғир қолдиқни тўкиб олиш ва уларни ҳисобини юритиш тартибини айтиб беринг.

Жавоби: Иншоотда маиший газ баллонларига суюлтирилган газ тўлдиришдан аввал унинг оғирлиги ўлчанади, паспорти билан солиштирилади, агарда баллонда оғир қолдиқ мавжуд бўлса уни махсус сигимга тўкиб олинади ва китобда қайд этилади;

ой охирида филиалнинг ишчи гуруҳи томонидан сигимдаги оғир қолдиқ миқдори ўлчанади ва тегишли ҳужжат расмийлаштирилади;

15. Маиший газ баллонларга суюлтирилган газ тўлдиришдан олдин нимани текшириш лозим.

Жавоби: Маиший газ баллонларини синовдан ўтказиш муддати, ўрнатилган тартибда ёзувлар қайд этилган ёзув бўлмаганда, баллон корпусида нуқсонлар (ёриқ бўлиши, баллон девори эзилган ва шишган ҳолатда, кучли емирилиш (коррозия кузатилганда) аниқланганда, баллондаги ёзув ва бўёқ талабга жавоб бермаган ва маиший газ баллондаги қолдиқ газ тўкилмаган ҳолатларда маиший газ баллонга суюлтирилган газ қуйиш тақиқланади.

16. Қачон ва нимага асосланиб суюлтирилган газ миқдори хатловдан ўтказилади.

Жавоби: Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги томонидан 19.10.1999 йилдаги ЭГ/17-19-2075-сон билан тасдиқланган ва Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлигидан 02.11.1999 йилда 833-рақам билан рўйхатдан ўтказилган “Инвентаризацияни ташкил этиш ва ўтказиш” бўйича 19-сонли БХМС Ўзбекистон Республикаси бухгалтерия ҳисоби миллий стандартининг 5-70-банди ва Филиалнинг буйруғига асосан ишчи гуруҳ томонидан бир ойда бир маротаба, нарх ўзгарганда, навбатдан ташқари газ тўлдириш иншоотларида суюлтирилган газ қолдиғи хатлови ўтказилади.

17. Технологик йўқотишлар ҳолатлари қўлланилиши ва меъёри ҳақида айтиб беринг.

Жавоби: ишчи гуруҳ томонидан ўтказилган хатловда камомад аниқланганда технологик йўқотишлар меъёри қўлланилади;

“O'zlitineftgaz” AJ томонидан 2021 йил 04 апрелда ишлаб чиқилган “Hududgazta'minot” AJ тасдиқланган “Газ тўлдириш станцияларида ва пунктларида ва шартнома асосида хизмат кўрсатаётган иншоотларда

суьлтирилган углеводород газини қабул қилиш, сақлаш, махсус автотранспорт воситаларига ва майший газ баллонларига тўлдириш жараёнларида технологик йўқотишлар сарф меъёри ҳисоб-китоби бўйича Қўлланмадан фойдаланилмоқда;

Технологик йўқотишлар меъёри:

Вагон-цистернадан тўкиб олишда – 33,2 кг/ 1 та вагонга;

Автотранспорт воситаларидан тўкиб олишда – 27,9 кг/ 1 та автотранспортга;

Насос ишлатишда – 0,549 кг/ тн

Компрессор ишлатишда – 0,205 кг/ тн

Майший газ баллонларига газ тўлдиришда – 0,003 кг/ 1 та газ баллонга

Сақлашдаги табиий йўқолиш – 0,2 кг/ тн кун давомида сақланганга.

18. Белгиланган меъёрдан ташқари камомад ёки ортиқчалик аниқланганда моддий жавобгар шахсга нисбатан чора кўриш учун ҳужжатлар кимларга топширилади.

Жавоби: Хатлов натижаси бўйича белгиланган меъёрдан ташқари камомад ёки ортиқчалик аниқланганда қонунда белгиланган тартибда ҳужжатларни тегишли тартибда расмийлаштирилади, унинг сабаблари ишчи гуруҳ томонидан ўрганиб чиқилиб раҳбарига ёзма равишда таклиф киритилади ва 5 кун муддатда ҳужжатлар қонун доираси чора кўриш учун ҳуқуқни муҳофаза қилиш органларига топширилади.

19. Ишлаб чиқарувчи корхоналардан вагон-цистерна ва автотранспорт воситаларида камомад ёки ортиқчалик аниқланса нима ишлар амалга оширилиши лозим.

Жавоби: Автотранспорт воситаси бўшаганидан сўнг автотарозида унинг оғирлиги (нетто)ни ўлчаш ва юк ҳужжати билан солиштириш. Агарда юк хати билан амалда камомад ёки ортиқчалик аниқланганда ҳайдовчи-экспедитор билан биргаликда 2 нусхада далолатнома расмийлаштириш, бир нусхасини ҳайдовчига бериш ва дарҳол Филиални хабардор этиш.

20. Резервуарларни газ билан тўлдирилишида рухсат берилмайдиган тартибни айтиб беринг.

Жавоби: “Суьлтирилган углеводород газларидан фойдаланувчи объектлар учун хавфсизлик қоидалари” нинг 258-бандида резервуарларни газ билан тўлдиришга қуйидаги ҳолатларда рухсат берилмайди:

фланецли туташмаларда ва пайвандлаш чокларида терлаш ёки чиқаришлар, кабарик ёриклар аниқланганда;

сақлагич клапанлар носозлигида;

сатҳ ўлчагич қурилмалари носозлигида;

люклардаги ва кириш жойларидаги маҳкамлаш деталларининг тўлиқ эмаслигида ёки носозлигида;

газ келаётган қувурларнинг таянч устунлари ва резервуарлар фундаментидаги чўкишида.

21. Суюлтирилган газни қабул қилишда, сақлашда ва тарқатишда юритиладиган ҳисоботларнинг тартибини айтиб беринг.

Жавоби: кун давомида ишлаб чиқарувчи корхоналардан вагон-цистерна ва автотранспорт воситалари орқали қабул қилинган суюлтирилган газни миқдорини қабул қилинган ҳужжатлар бўйича юк ҳужжатлари тартиб рақами, амалда қабул қилинган миқдор бўйича реестр расмийлаштирилади;

кун давомида газ тўлдириш станцияларидан транзит орқали қабул қилинган суюлтирилган газ миқдори ҳужжатларига асосан реестр расмийлаштирилади;

сиғимлардан маиший газ баллонларига тўлдириб туман/шаҳар газ бўлимларига чиқарилган суюлтирилган газ миқдори бўйича реестр расмийлаштирилади;

иш якунида кун бошига сиғимдаги қолдиқ, кириш ва чиқим реестрлари бўйича сиғимлардаги бухгалтерия бўйича қолдиқ ҳисоботи тайёрланади.

22. Газ тўлдириш шохобчаларидаги насосларни аварияли тўхтатишда белгиланган тартибини айтиб беринг.

Жавоби: “Суюлтирилган углеводород газларидан фойдаланувчи объектлар учун хавфсизлик қоидалари” нинг 168-бандида насосларни аварияли тўхтатиш қуйидаги ҳолларда амалга оширилиши кўзда тутилган:

- а) насоснинг бирор қисмидан суюқ газнинг оқишида;
- б) насоснинг титрашида ёки аниқ эшитилган товуш пайдо бўлганда;
- в) подшипник ёки ён томон зичлагичининг ҳарорати ошганда;
- г) ҳайдашда тўсатдан босим 10 % дан зиёдга тушиб кетишида.

23. Газ тўлдириш шохобчаларидаги компрессорларни аварияли тўхтатишда белгиланган тартибини айтиб беринг.

Жавоби: “Суюлтирилган углеводород газларидан фойдаланувчи объектлар учун хавфсизлик қоидалари” нинг 167-банди компрессорларни аварияли тўхтатиш қандай ҳолларда зудлик билан амалга оширилиши кўзда тутилган:

компрессорнинг ҳимоя воситалари ишдан чиқишида;

манометрларда ҳар қандай босқичларида рухсат этилганидан юқори босим кўрсаткичларида;

совитиш суюқлигининг берилиши тўхтаганда ёки совитиш тармоқларида носозлик аниқланганида;

газнинг чиқиши рўй берганда ва зичлагичлар бузилганида;

аварияга олиб келиши мумкин бўлган носозликлар аниқланганда ёки двигателларда ва компрессорда бегона урилишлар ва тақиллашлар пайдо бўлганда;

назорат-ўлчов асбобларининг ишдан чиқишида, уларни ишлаётган компрессор қурилмасида алмаштириш имкони бўлмаган ҳолда;

ёриткичлар йўқлигида;

ёнғинда;

пойдеворда хавфли ёрликлар аниқланганда.

24. СУГ билан тўлдирилган баллонлар сақланадиган омборларнинг поллари нима материалдан тайёрланади.

Жавоби: СУГ билан тўлдирилган баллонлар сақланадиган омборларнинг поллари текис, сирпанмайдиган ва турли жисмлар зарбидан учқун чиқармайдиган материаллардан тайёрланади.

25. СУГ билан тўлдирилган баллонлар сақланадиган омборлар ҳимоя қилинган зонанинг жойлашишини тартибини айтиб беринг.

Жавоби: СУГ билан тўлдирилган баллонлар сақланадиган омборлар яшиндан ҳимоя қилинган зонада жойлашган бўлиши зарур.

26. СУГ билан тўлдирилган баллонлар сақланадиган омборлар (ёки очик майдонлар) атрофидаги ҳудудида турли ёнувчан материалларни сақлаш ҳамда очик олов билан боғлиқ бўлган темирчилик, пайвандлаш, кавшарлаш ва шу каби бошқа ишларни бажариш тақиқланадиган масофанинг қанчалигини айтинг.

Жавоби: СУГ билан тўлдирилган баллонлар сақланадиган омборлар (ёки очик майдонлар) атрофидаги 20 метр масофа ҳудудида турли ёнувчан материалларни сақлаш ҳамда очик олов билан боғлиқ бўлган темирчилик, пайвандлаш, кавшарлаш ва шу каби бошқа ишларни бажариш тақиқланади.

27. Резервуар ичидаги ишларни бажарилиши тартиби?

Жавоби:“Суюлтирилган углеводород газларидан фойдаланувчи объектлар учун хавфсизлик қоидалари” нинг 422-бандида резервуар ичидаги қуйидаги ишлар бажарилиши белгиланган.

резервуар ичидаги ишлар, наряд-рухсатнома бўйича камида уч кишидан иборат таркибли бригада билан, жавобгар шахс раҳбарлиги остида бажарилади;

бригада аъзолари ишларни хавфсиз олиб боришдан йўл-йўриқ олган бўлишлари керак;

резервуарга биттадан кўп одам тушишига рухсат берилмайди;

резервуарда ишлаётган шахс шлангли газниқобда бўлиши ва қутқарув белбоғи ва унга боғланган қутқарув арқонини кийиб олиши керак;

резервуар ташқарисида камида икки ишчи бўлиши, уларнинг қўлларида арқоннинг иккинчи учи бўлиши, резервуарда ишлаётганни кузатишлари, унга зарур ёрдам беришга тайёр бўлишлари ва иш ўтказиш жойига бегона шахсларни қўймасликлари зарур;

резервуарда ишлаш вақти 20 дақиқадан ошмаслиги керак;

хар 30 дақиқада резервуарнинг газлашганлигини текшириш зарур.

28. Баллонларни ташиш вақтида газ сизиб чиқиши аниқланганда нима чоралар қўлланилади?

Жавоби: Баллонларни ташиш вақтида газ сизиб чиқиши аниқланганда носоз баллонни зудлик билан автомашинадан тушириб олиб, уни газдан (имкон қадар очик майдонларда, ертўласи бўлган бинолардан узоқроқда ва бошқа хавфсиз жойларда) бўшатилади ва газ таъминоти ташкилоти ёки газ тўлдириш станцияси (пункти)га қайтарилади.

29. Баллонларни юклаш ва тушириш, ташиш ва сақлашда қандай хавфсизлик чоралар қўлланилади?

Жавоби: Баллонларни юклаш ва тушириш, ташиш ва сақлашда тик ҳолатдан қулаб кетиши, шикастланиши ва ифлосланишининг олдини олиш чоралари қўрилиши лозим.

30. Резервуарда ишлаш вақти неча дақиқадан ошмаслиги керак?

Жавоби:“Суюлтирилган углеводород газларидан фойдаланувчи объектлар учун хавфсизлик қоидалари” нинг 422-бандида резервуарда ишлаш вақти 20 дақиқадан ошмаслиги белгиланган.

31. Газ тўлдириш шохобчаларида қуйиш-тўкиш операцияларида қўлланиладиган енглар қандай муддатларда синовдан ўтказилади.

Жавоби: Енглар ҳар 3 ойда бир марта 1,25 ишчи босимга тенг бўлган босим билан гидравлик усулда мустаҳкамликка синалади ва натижалари журналга ёзилади.

32. Суюлтирилган газнинг (пропан) портлаш чегараси ёпик муҳитда.

Жавоби: Пропан – портловчи ва ёнувчи газдир. Газларнинг ҳаво билан аралашмасида эса портлаш содир бўлади. Пропаннинг портлаш чегараси ёпик муҳитда: паст – 1,6 %, юқори 9,8 % га тенг.